

Nr 146.

Ankom till riksdagens kansli den 1 juni 1934 kl. 11 f. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lån till Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag för bestridande av kostnader för gråbergsbrytning.

(4:e avd.)

I en den 18 maj 1934 till riksdagen avlåten proposition, nr 273, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för samma dag föreslagit riksdagen, *dels* medgiva, att till Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag må för bestridande av kostnader för gråbergsbrytning utlämnas ett lån å högst 2,000,000 kronor, att åtnjutas på villkor, som av Kungl. Maj:t bestämmas; *dels ock* bland utgifter för kapitalökning under rubrik »Statens utlåningsfonder: Fonden för låneunderstöd» för nämnda ändamål för budgetåret 1934/1935 anvisa ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor.

Genom beslut den 16 september 1933 beviljade Kungl. Maj:t Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag ett räntefritt lån å högst 1,650,000 kronor till bestridande av kostnaderna för gråbergsbrytning i Kiruna malmfälts hängvägg under tiden från och med den 1 oktober 1933 till och med den 31 mars 1934. Beloppet skulle utgå från det till lån till främjande av enskild företagsamhet anvisade reservationsanslaget.

I en den 9 mars 1934 dagtecknad skrift har bolaget anhållit om ytterligare lån å 2,850,000 kronor för fortsatt uppehållande av nämnda gråbergsbrytning intill den 1 april 1935.

I samband med avlåtandet av propositionen har Kungl. Maj:t beslutat att ställa ett belopp av ytterligare högst 600,000 kronor till bolagets förfogande för möjliggörande av fortsatt gråbergsbrytning under tiden från och med den 1 april till och med den 30 juni 1934, att utgå såsom lån på enahanda villkor, som föreskrevs i beslutet den 16 september 1933, därvid dock tidpunkten för lånets lyftande faststälts till senast den 1 augusti 1934. Liksom det förut beviljade lånet skall det nu beviljade utgå från anslaget till lån till främjande av enskild företagsamhet.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

Av de av statens arbetslöshetskommission lämnade uppgifterna framgår, att arbetslösheten inom Jukkasjärvi kommun alltjämt är av betydande omfattning. Vid sådant förhållande och då ett nedläggande av gråbergsbrytningen i Kiruna malmfält skulle medföra en avsevärd ökning av arbetslösheten därstädes, anser jag oundgängligt, att möjligheter beredas för Luossavaara—Kiirunavaara

aktiebolag att jämväl efter den 1 juli 1934 fortsätta gråbergsbrytningen fram till utgången av juni månad 1935. I detta syfte torde bolaget böra beviljas ett räntefritt lån av statsmedel. I avseende å det erforderliga beloppets storlek har jag av bolagets ledning inhämtat, att under tiden från och med den 1 juli till och med den 30 september innevarande år skulle krävas 300,000 kronor. Vad angår den därefter följande delen av budgetåret 1934/1935, erbjuder det öoverkomliga svårigheter att nu exakt uppskatta medelsbehovet. Under förutsättning att förhållandena icke utvecklas i alltför ogynnsam riktning, synes man emellertid kunna utgå ifrån att med gråbergsbrytning icke skulle behöva sysselsättas mer än genomsnittligt omkring 375 man, motsvarande en totalkostnad per månad av inemot 200,000 kronor. Under dessa omständigheter synes man för nästkommande budgetår vara berättigad anse ett belopp av 2,000,000 kronor tillräckligt för att förhindra en ökning av arbetslösheten inom orten.

Då ifrågavarande arbete först i en framtid kommer malmbrytningen till godo, är jag i likhet med kommerskollegium av den uppfattningen, att icke flera arbetare böra sysselsättas vid gråbergsbrytningen än som betingas av skälig hänsyn till de arbetare, vilka bolaget haft i sin tjänst. Därför har också förutsatts, att i den mån malmbrytningen ökas, överflyttning sker av arbetare från gråbergsbrytningen till malmbrytningen. Även ur bolagets synpunkt utgör det givetvis ett stort intresse, att gråbergsbrytningen begränsas till en ur arbetslöshetssynpunkt oundgängligen nödvändig omfattning.

Såsom villkor för lånets åtnjutande torde, i anslutning till vad jag nyss anfört, böra föreskrivas, att så stor del av lånebeloppet månatligen utbetalas, som svarar mot den mängd gråberg, som brutits under nästföregående månad. Jämväl i övrigt torde för lånets lyftande och åtnjutande böra föreskrivas i huvudsak samma villkor som i fråga om de bolaget förut beviljade lånen. Brytningen bör sålunda jämväl under den tid, varom nu är fråga, begränsas till 4 skift per vecka. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda bestämmelser härom.

Med hänsyn till förevarande belopps storlek och då bolaget redan beretts lån å 2,250,000 kronor från det för innevarande budgetår anvisade reservationsanslaget till lån till främjande av enskild företagsamhet, anser jag mig icke kunna förorda, att nämnda anslag i fortsättningen anlitas för ifrågavarande ändamål. I stället torde å nästkommande budgetårs riksstat böra upptagas ett särskilt anslag. Efter samråd med chefen för finansdepartementet vill jag föreslå, att anslaget, som bör erhålla reservationsanslags natur, äskas såsom kapitalökning å fonden för låneunderstöd. Då lånet är avsett att utlämnas räntefritt — bortsett från viss bestämmelse om straffränta — bör anslaget enligt vedertagna budgetprinciper anvisas att utgå av skatte-medel.

Utskottet.

Ifrågavarande förslag avser att genom ett räntefritt lån sätta Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag i tillfälle att jämväl för tiden 1 juli 1934—30 juni 1935 fortsätta gråbergsbrytningen i Kiruna malmfält, varvid i genomsnitt 375 man skulle sysselsättas.

I propositionen har föreslagits, att för ändamålet ett särskilt anslag skulle anvisas såsom kapitalökning å fonden för låneunderstöd att utgå av skatte-medel.

Utskottet — som framdeles under riksdagen avgiver yttrande om sättet för beredande av täckning för ifrågavarande anslag — får nu hemställa,

att riksdagen må

a) medgiva, att till Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag må för bestridande av kostnader för gråbergsbrytning utlämnas ett lån å högst 2,000,000 kronor, att åtnjutas på villkor, som av Kungl. Maj:t bestämmas;

b) bland utgifter för kapitalökning under rubrik »Statens utlåningsfonder: Fonden för låneunderstöd» för nämnda ändamål för budgetåret 1934/1935 anvisa ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor.

Stockholm den 1 juni 1934.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Närvarande: se under utskottets utlåtande nr 145.
